

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของเนื้อหา

การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้ามีความรุ่งเรืองในทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความ
ความตั้งมั่นสูงนั้น นักเศรษฐศาสตร์และนักการศึกษาต่างก็มีความเห็นพ้องต้องกันว่า รัฐจะต้อง
จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการพัฒนากำลังคนโดยมีความ
คาดหวังว่า ถ้าประชาชนมีการศึกษาคือ มีความรู้เฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
สามารถประกอบอาชีพอย่างไ้ค้มล มีพละทานัยสมบูรณ์ มีวัฒนธรรมอันดีงามและอยู่ในระเบียบ
วินัยของสังคมแล้ว ก็จะทำให้ภาวะเศรษฐกิจ ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข¹ จึงจะเห็นได้ว่า
ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาคือว่าประเทศที่กำลังพัฒนา

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
ฉบับแรกระหว่างปี 2504-2509 จนถึงปัจจุบันเราอยู่ในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 4 ระหว่างปี
2520-2524² นโยบายที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งปรากฏอยู่ในแผนพัฒนา คือ รัฐมีความมุ่งมั่นที่จะ
พัฒนาประเทศโดยใช้การศึกษาเป็นพื้นฐานและเน้นการพัฒนาการศึกษาในชนบท เพื่อการอาชีพ
เป็นสำคัญ รัฐจะยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น พร้อมกับจะหามาตรการเพื่อให้มีเอกภาพ

¹ สุรัชย์ ยิ้มเกิด, "การศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน", วารสารครูศาสตร์.

9 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2522) : 80.

² ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร :

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 99.

ทั้งในก้นนโยบายและการบริหารการศึกษา จะระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และกระจายทรัพยากรทางการศึกษาไปยังท้องถิ่น โดยเฉพาะชนบท เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคและให้คุณภาพของการศึกษาทัดเทียมกันโดยทั่วไป รวมทั้งจะสนับสนุนให้วิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น¹ วิธีการและเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ก็คือเทคโนโลยีทางการศึกษา

เทคโนโลยีทางการศึกษา หรือศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทางการศึกษา เป็นการประยุกต์ผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรม และหลักพฤติกรรมศาสตร์มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานการศึกษาทั้งทางก้นบริหารและวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวกับงานทางวิชาการ เทคโนโลยีทางการศึกษาเกี่ยวข้องกับระบบการสอนทั้งหมด ซึ่งเริ่มจากการกำหนดหมวดหมู่เนื้อหา สารระ กำหนดชนิดหนังสือและหลักการ วิเคราะห์งาน กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การผลิต และการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ การวัดและประเมินผล การเรียน การสอน ... เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการ (การสื่อความ) ที่ประกอบด้วย ครู (ผู้ส่งความรู้) กระบวนการถ่ายทอดความรู้ (สื่อสาร) และนักเรียน (ผู้รับความรู้) เทคโนโลยีทางการศึกษา จึงมีบทบาทเป็นสื่อกลางที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ การถ่ายทอดความรู้ทางการศึกษามีบทบาททั้งค่องานบริหารและวิชาการ²

เทคโนโลยีทางการศึกษามีว่าเป็นสิ่งใหม่และเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่างก็นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้กับวงการศึกษา

¹คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์, สำนักงาน, "นโยบายก้นการศึกษาของรัฐบาล", ศึกษาศาสตร์ 4 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2522) : 5.

²ชัยยงค์ พรหมวงศ์, "การดำเนินงานสำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยเปิด", วิทยบริการ 1 (เมษายน 2522) : 59.

กันอย่างแพร่หลาย เพราะได้ผ่านการวิจัยมาแล้วว่า จะช่วยการศึกษาในแนวใหม่ ให้ก้าวหน้า
 และมีความสะดวกเป็นอย่างดี¹ การนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ในวงการศึกษา
 หรือใช้ในการเรียนการสอน หมายถึงการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียนโดยใช้พวกโสตทัศน
 อุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นเอง² ซึ่งนักโสตทัศนศึกษาจะใช้อุปกรณ์เหล่านี้แทนครูได้ทั้งหมด แต่จะ
 ช่วยให้ได้มีความกระตือรือร้น มีความสนใจต่อการเรียนการสอนของครู ไม่เกิดการเบื่อหน่าย
 เหมือนกับการสอนแบบเก่า ๆ ที่จำเจ ซ้ำซากมานานปี ทั้งนี้ สำเภ วรางกูร กล่าวว่า
 การศึกษาเล่าเรียนที่ยึดเอาตัวครูและหนังสือเป็นหลัก มีการสอนอยู่แต่ภายในกำแพงห้องเรียน
 ของห้องเรียนเป็นวิธีการล้าสมัย... เมื่อเป็นเช่นนี้ครูจำเป็นจะต้องปรับปรุงการสอนของตน
 ให้ทันสมัยอยู่เสมอและควรจะได้ติดตามความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้รวมทั้งเทคนิควิทยาต่าง ๆ เข้าไว้เพื่อจะได้เลือกสรรและ
 นำมาใช้ได้เหมาะสมกับความมุ่งหมายในสถานการณ์การสอนของตนตามโอกาสและความ
 ต้องการ⁴

ดังนั้นจากกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนมาก

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, "การจัดโรงเรียนระบบไม่แบ่งชั้น", ใน
ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 214.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 216.

³สำเภ วรางกูร, บทบาทของครูโสตทัศนศึกษาเกี่ยวกับงานโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา, (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2520), หน้า 22.

⁴เป็รื่อง กุญฑ, "อุปกรณ์การสอน: นวัตกรรมแห่งการสอน", ศูนย์ศึกษา 16 (กันยายน
 -ตุลาคม 2513): 24.

และมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครู ที่จะนำช่วยปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาในฐานะสื่อการสอนจะช่วยให้การเปิดเรียนพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความคงทนถาวร¹ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ครูจะต้องศึกษาและนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนและเสนอความรู้ให้แก่ักเรียน²

วิทยาลัยครู เชียงราย เป็นวิทยาลัยหนึ่งในสังกัดกรมการฝึกหัดครู เปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2518 เพื่อมุ่งผลิตครูที่มีประสิทธิภาพสนองต่อความต้องการของจังหวัด เชียงราย และจังหวัดพะเยา ปัจจุบันเปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี นักศึกษาทุกระดับจะต้องผ่านการฝึกสอนทุกคน เพราะการฝึกสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเตรียมนักศึกษาให้ออกไปสู่อาชีพครูภายหน้า นักศึกษาคูจะต้องออกไปทำการฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในโครงการฝึกสอน

โรงเรียนในโครงการฝึกสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ที่จะให้การฝึกสอนเกิดผลดี ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการเป็นครูที่ดี และช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพในการเป็นครูที่ดีได้อย่างมากที่สุด โรงเรียนฝึกสอนจึงเป็นเสมือนแหล่งวิทยาการอันสำคัญยิ่งที่จะเอื้ออำนวยประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเป็นครูให้แก่ักศึกษาฝึกสอน³ นับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนฝึกสอนและวิทยาลัยครูจะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนฝึกสอนเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการของวิทยาลัยครู คณะครูอาจารย์ในโรงเรียน

¹ชัยยงค์ พรหมวงศ์, มิตีที่ 3 นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา, (กรุงเทพฯ : แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 44.

²กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 214.

³วิทยาลัยครู เชียงราย, แผนกนิเทศการศึกษา, คู่มือการฝึกสอน, (เชียงราย : วิทยาลัยครู เชียงราย, 2523), หน้า 3.

ฝึกสอน จึงควรถือเอาตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝึกหัดครู นั่นคือเป็นหน่วยงานผลิตครู
ร่วมกับมหาวิทยาลัยครู¹ หากมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นตามโรงเรียนในโครงการฝึกสอน
วิทยาลัยครูจำเป็นต้องหาวิธีที่จะต้องใช้คำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนให้บริการทางก้นวิชาการศึกษา
แก่โรงเรียนและชุมชนในภูมิภาคแถบนี้ด้วย

ปัจจุบันนี้ปรากฏว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา
ของครูในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปและโรงเรียนในโครงการฝึกสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน
ระดับประถมศึกษา ก็จะเห็นได้จากผลการสัมมนาการอบรมครูใหญ่ประธานกลุ่มโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดตากกลางและภาคตะวันออกเฉียงใต้ 11 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ผลการสัมมนาที่เป็นปัญหาการบริหารงานวิชาการ สรุปได้
ว่า การเรียนการสอนแก่เด็กเร่ร่อน เพราะขาดความพร้อมในก้นอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์
การสอนในทางวิชาขาดแคลนและอุปกรณ์การสอนบางชนิดไม่สามารถทำเองได้ สำหรับปัญหา
ทางก้นโสตทัศนศึกษาสรุปได้ว่ามีอุปกรณ์ แต่ครูไม่นำมาใช้ประกอบการสอน มีอุปกรณ์การสอน
ไม่เพียงพอซึ่งมีสาเหตุจากการที่ครูส่วนใหญ่ไม่เตรียมการสอน ไม่มีความรู้ในการทำและ
การใช้อุปกรณ์การสอนขาดแรงกระตุ้น ทางโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ และจากผล
การวิจัยของสาตีทิพย์ ศรีสุทธิ เรื่องปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูของวิทยาลัยครู
ยะลา พบว่าครูที่เลี้ยงต้องการความช่วยเหลือจากสถานฝึกหัดครูมากเป็นอันดับแรกคือ บริการ
โสตทัศนศึกษา เช่น การให้ยืมอุปกรณ์ หรือการอบรมเกี่ยวกับการใช้และการผลิตอุปกรณ์การสอน³

¹ วิทยาลัยครูเชียงใหม่, เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

² มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะศึกษาศาสตร์, "เอกสารการอบรมครูใหญ่ประธานกลุ่ม
โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดตากกลางและภาคตะวันออกเฉียงใต้ 11" (นครปฐม :
มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521) เล่ม 2 (อัครสำเนียงไม่เรียงหน้า).

³ สาตีทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูของวิทยาลัยครูยะลา"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2515.) หน้า 109.

จากผลการสัมมนาและผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหา และต้องการที่จะศึกษาวิจัยว่า ครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอน วิทยาลัยครู เชียงราย มีปัญหา การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างไรบ้าง เพื่อจะนำผลการวิจัยที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนการให้คำแนะนำ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้าน การใช้การผลิต และการให้บริการทางด้านสื่อการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย
2. เพื่อสำรวจความต้องการและความคิดเห็นทางด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอน วิทยาลัยครู เชียงราย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ปัญหาและความคิดเห็นของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย ที่ตอบแบบสอบถาม ต้องถือว่า ตอบตามความเป็นจริง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยศึกษาปัญหาความต้องการและความคิดเห็นทางด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย ที่ทำการสอนในภาคต้น ปีการศึกษา 2523

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะและให้ความช่วยเหลือต่อไป
2. ผลการวิจัยจะชี้ให้เห็นถึงความต้องการและความคิดเห็นทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย
3. ผลการวิจัยนี้ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา วิทยาลัยครู เชียงราย จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ปัญหาทางด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของนักศึกษาออกฝึกสอน หรือที่จะสำเร็จออกไปเป็นครูประจำการตามโรงเรียนต่าง ๆ หรืออาจนำผลการวิจัยนี้ไปใช้กับวิทยาลัยครูแห่งอื่น ๆ ที่อยู่ในภูมิภาคแถบนี้ได้อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จากหนังสือ เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องและแผนกนิเทศการศึกษาวิทยาลัยครู เชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย
2. กำหนดตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยจากครูและผู้บริหารในโรงเรียนโครงการฝึกสอน วิทยาลัยครู เชียงราย 20 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 314 คน
3. สร้างแบบสอบถามเรื่องปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในโรงเรียนโครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย มีทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูจำนวน 12 คน และผู้บริหารจำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

5. นำไปทดลองจริงกับประชากรที่เป็นครูจำนวน 294 คน และผู้บริหาร
จำนวน 20 คน
6. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ
หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
7. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การนำวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการมาใช้
เป็นสื่อการสอนอย่างมีระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น วัสดุอุปกรณ์
มีได้รวมเฉพาะสิ่งที่มีราคาแพงอย่างเดียว หากคลุมถึงสิ่งของราคาถูกที่สามารถจะหาได้
ในห้องถิ่นหรือทำขึ้นใช้เอง
2. ครูและผู้บริหาร หมายถึงบุคลากรที่จัดและดำเนินการศึกษาอยู่ในโรงเรียน
โครงการฝึกสอนวิทยาลัยครู เชียงราย
3. โรงเรียนในโครงการฝึกสอน หมายถึงโรงเรียนระดับประถมศึกษาใน
จังหวัดเชียงราย ที่วิทยาลัยครู เชียงราย เลือกส่งนักศึกษาออกไปทำการฝึกสอน
4. วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครู เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
5. สภาพการดำเนินงานทางคานเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึงสภาพทาง
คานเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งการผลิตการใช้
การให้บริการและรับบริการ สื่อการสอน

6. สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการใช้ เป็นสื่อกลางให้ผู้สอน
สามารถส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย